

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V saboto 8. januarja 1853.

List 3.

Nehvaležni sinovi.

(Po serbski národní.)

Živila mat' devet sinov
Samó z rokó in preslico;
Preživi in oženi vse,
Al ko jih izženila je,
Sinovi tak marnjujejo:
„Oj naša mat' naša nečást!
Da b' hotla starka pač iti
In se podati v gojzd zelen,
Da b' jo ujedla kaka zver.“
Ko je začula stara mat',
Se grozno milo ji stori,
Pa vzame svojo palico
Podala se je v gojzd zelen.
Nihóe nazaj je klical ni,
Le vnuka dva jo kličeta:
„Vernite mati se nazaj!“ —
Ni hotla mat' verniti se.
Jo sreča sveti Dimitrij,
Tak govori svet Dimitrij:
„Vi stara mat' vernite se!“
Poslušala ga stara mat',
Poverne se nazaj domú.
Doma biló devet sinov
Devet sinov devet kamnov,
Devet sinúh devet stebrov;
Vnuka pa golobca dva,
S stebra na steber letata.

Kako zamore kmetovavec v sili s polovico semenskega krompirja izhajati.

(Dalje in konec.)

Vprašanje je zdaj: kako naj se ravna s takim krompirjem, iz kterega si hočemo rodovitne kali ali grebenice pridobiti? Plitvo pod zemljo naj se dene zato namenjeni krompir; vsak bo o 3 ali 4 tednih kal pognal; če ga po tem skerbno iz zemlje vzameš, zamoreš kali tikama krompirja odtergati, in jih potem vsaditi na njivo, kjer ti bojo dobro rasle. Ostali krompir, kteremu si kali potergal, je še dober za živino. Če pa le celó malo krompirja za seme imaš, deni tega še enkrat nazaj v zemljo, da o 2 ali 3 tednih še tiste očesa kaliti začnó, ki so dosihmal spale.

Dobro je, ako se semenski krompir, kteremu se kali potergajo, na spomlad bolj zgódej v zemljo dene, kakor se krompir navadno sadi. Zbéri pa za to kakošno zemljiše blizo hiše na gorkem sonémem kraji, in položi ga blizo enega zraven družega, sej ni treba, da bi delječ saksebi sajen bil, ker se kmalo spet iz zemlje vzame, tedaj eden družega v rasti zatirovati ne more. Tudi se zna semenski krompir na dile položiti in z rahlo zemljo ali s peskom osuti 3 perste visoko. Če dile potem,

kader čas za to pride, vzdigneš, se lahko kalijoči krompir vùn vzame, brez da bi se koreninice poškodovale.

Kako pa se imajo odtergane kali ali grebenice saditi? To je treba skerbno opraviti. Dobra kal ali grebenica (Ableger) mora biti 3 do 6 pavcov dolga, mora imeti veliko in lepih koreninic in mladega perjica; tudi ne smé dolgo zunej zemlje ležati, da ne zvene. Da hitro in lepo rasejo, mora biti njiva prav zrahljana in čisto povlečena. Prav je tedej, če se med tistem časom, ki je semenski krompir zavolj kali vsajen, njiva še enkrat preorje in povleče, kamor se bojo grebenice sadile. Pomoči kmalo potem pohleven dež zemljo, se zarasejo o malo dnéh grebenice popolnoma in rasejo veselo, da je kaj! Kdor ima le majhno njivo krompirja in prilóžnost mu prvi čas véasih prilivati, naj stori to, zakaj delo se mu bo obilno spláčalo.

Sploh naj se ravna tako, kakor se s sadikami (flancami) zela in repe ravna.

Kdor hoče veliko polja na to vížo z grebenicami posaditi, zamore to tudi s plugom (drevesom) opraviti, kakor se scer celi ali na kosce zrezani krompir sadi; v brazdo pol dobrega čevlja saksebi se ena kal zraven druge po strani položi in z drugim razorom pokrije tako, da zunanji konec kali s peresci vred vùn gleda.

Kdor pa nóče z vsim semenskim krompirjem tako storiti, naj dela takole:

Krompir se vsadi po navadi, vendar, če je moč, poprej kakor scer. Berž ko je za 3 ali 6 pavcov visoko nad zemljo pognal, se nekoliko kali tam, kjer jih je obilo iz enega krompirja se pokazalo in gosto zraslo, skerbno s koreninico vùn vzame, in sadi, kakor smo gori rekli. Vzamejo se pa od krompirja tako, da se, kadar je njiva vlažna (mokra), z matiko zemlja od krompirja odkoplje, s špičastim kóličem do krompirja pomaga in z roko od krompirja kal odterga.

Če krompir v verste sadiš, ki so še enkrat delj saksebi kot po navadi, se zamore to, kar krompirja manjka, potem z grebenicami posaditi, in na to vížo s polovico semenskega krompirja izhajati.

Ako misliš, da krompir s tem oskodješ, ako mu odvečne in goste kali odtergaš, se motiš, — ostale kali bojo še močnejši in rodovitniši.

Vse to so skušnjé poterdile in pokazale, da na to vížo se

- 1) veliko semenskega krompirja prihrani, ker se vse rodovitne kali za izrejo krompirja obernejo;
- 2) vès pridelk je enake lepe debelosti;
- 3) če bi res bilo, da krompirjevo perje začné za-